

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՎՈՐ Ա. ԽԱԶԱՏՐՅԱՆԻ

ՀԱՏՈՒԿ ԿԱՐԾԻՔԸ

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ 2021 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈՒՆԻՍԻ 15-Ի ՍԴՈՒ-1603 ՈՐՈՇՄԱՆ ՊԱՏՃԱՌԱԲԱՆԱԿԱՆ ԵՎ ԵԶՐԱՓԱԿԻՉ ՄԱՍԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Սահմանադրական դատարանը, դռնբաց նիստում գրավոր ընթացակարգով քննելով «Հանրապետության նախագահի դիմումի հիման վրա՝ Ազգային ժողովի կողմից 2021 թվականի փետրվարի 3-ին ընդունված՝ «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» սահմանադրական օրենքի և «Արդարադատության ակադեմիայի մասին» օրենքում լրացում և փոփոխություն կատարելու մասին» օրենքի՝ Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ» գործը, 2021 թվականի հունիսի 15-ի ՍԴՈՒ-1603 որոշմամբ որոշել է. «1. Ազգային ժողովի կողմից 2021 թվականի փետրվարի 3-ին ընդունված՝ «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» սահմանադրական օրենքը և «Արդարադատության ակադեմիայի մասին» օրենքում լրացում և փոփոխություն կատարելու մասին» օրենքը համապատասխանում են Սահմանադրությանը...»:

Հիմք ընդունելով «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 62-րդ հոդվածի 10-րդ մասը՝ ներկայացնում եմ Սահմանադրական դատարանի 2021 թվականի հունիսի 15-ի ՍԴՈՒ-1603 որոշման պատճառաբանական և եզրափակիչ մասերի վերաբերյալ Սահմանադրական դատարանի դատավորների մեծամասնության դիրքորոշումից տարբերվող հետևյալ դիրքորոշումը.

1. «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 32-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ գործի փաստական հանգամանքները Սահմանադրական դատարանը պարզում է ի պաշտոնե: Իսկ նույն հոդվածի 2-րդ մասը սահմանում է, որ Սահմանադրական դատարանը կաշկանդված չէ սահմանադրական դատավարության մասնակիցների ներկայացրած ապացույցներով, բացատրություններով, միջնորդություններով, առաջարկություններով և առարկություններով և իր նախաձեռնությամբ ձեռնարկում է համարժեք միջոցներ՝ կոնկրետ գործի լուծման համար անհրաժեշտ իրական փաստերի վերաբերյալ հնարավոր և հասանելի տեղեկություններ ձեռք բերելու համար:

Սահմանադրական դատարանն իր՝ 2021 թվականի հունիսի 15-ի ՍԴՈ-1603 որոշման (այսուհետ՝ Որոշում) 3-րդ կետում սահմանադրաիրավական վեճի լուծման համար պարզման ենթակա հանգամանքների շրջանակում՝ մինչդատական քրեական վարույթի նկատմամբ դատական վերահսկողության գործերը, ինչպես նաև օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումներ իրականացնելու մասին միջնորդությունները քննող դատավորների առանձնացման վերաբերյալ հարցադրումները, քննարկել է դատարանների ձևավորման ու գործունեության հիմնարար սկզբունքների, անկախության ու անաչառության պահանջների բավարարման և Բարձրագույն դատական խորհրդի սահմանադրական կարգավիճակը բնութագրող դրույթների համատեքստում (Սահմանադրության 63, 163 և 173-րդ հոդվածներ):

Սակայն, վիճարկվող օրենքների կարգավորումների վերլուծությունից հետևում է, որ այդ կարգավորումներն ուղղված են ոչ թե մասնագիտացված արդարադատություն իրականացնող դատարանների ստեղծմանը, այլ՝ ընդհանուր իրավասության դատարանի շրջանակներում դատավորների մասնագիտացմանը:

Ակնհայտ է, որ վիճարկվող օրենքների կարգավորումներով՝ մինչդատական քրեական վարույթի նկատմամբ դատական վերահսկողության գործերը, ինչպես նաև օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումներ իրականացնելու մասին միջնորդությունները քննող դատավորների առանձնացման սահմանադրականությունը պետք է գնահատվեր հենց Սահմանադրության 164-րդ հոդվածի կարգավորումներին համապատասխանության շրջանակում:

Այս հանգամանքով պայմանավորված անհրաժեշտ է նկատել, որ Սահմանադրական դատարանի 2008 թվականի նոյեմբերի 25-ի ՍԴՈ-780 որոշմամբ արտահայտված իրավական դիրքորոշումները վերաբերելի են հենց մասնագիտացված արդարադատության ինստիտուտի ներդրմանը (տվյալ պարագայում՝ վարչական արդարադատության ոլորտին), դատավորների մասնագիտացման միջոցով դատական պաշտպանության իրավունքի իրացման արդյունավետությունը և լիարժեքությունը երաշխավորելու խնդրին:

Սահմանադրական դատարանը նույն որոշման մեջ արտահայտել է իրավական դիրքորոշում, ըստ որի՝ «Դատավորները մասնագիտանում են որոշակի կատեգորիայի գործերով արդարադատության իրականացման մեջ, և այս դեպքում դատական սխալի հավանականությունն ավելի փոքր է», և այդ հանգամանքով պայմանավորված՝ «(...) այդ ինստիտուտի բնականոն և լիարժեք կենսագործունեությունը պահանջում է, որպեսզի մասնագիտացման գործոնը հստակ արտահայտված լինի տվյալ տեսակի գործերի քննության իրավասությամբ օժտված բոլոր դատական ատյաններում»:

Իր մեկ այլ՝ 2008 թվականի դեկտեմբերի 2-ի ՍԴՈ-782 որոշմամբ Սահմանադրական դատարանն արտահայտել է դիրքորոշում, համաձայն որի՝ «ՀՀ Սահմանադրությունը, սահմանելով ՀՀ դատական համակարգի կառուցվածքը, միևնույն ժամանակ հնարավոր է համարել այնպիսի իրավիճակի ձևավորում, որտեղ հասարակական հարաբերությունների զարգացման, ինչպես նաև դրանց առավել բարդ իրավական կարգավորվածության պայմաններում արդյունավետ արդարադատություն իրականացնելու համար կպահանջվի առավել խոր մասնագիտական մոտեցում և լուծումներ: ՀՀ Սահմանադրությունը, նման իրավիճակի գնահատման լիազորությունը վերապահելով օրենսդրին, նախատեսում է նաև օրենքով մասնագիտացված դատարաններ ստեղծելու հնարավորություն: Սահմանադրական նորմի բովանդակության նորմատիվ տարրն է կազմում այն պահանջը, համաձայն որի՝ նման դատարանը պետք է իրականացնի արդարադատություն որոշակի իրավազորության շրջանակներում. դա այդ մարմնի բացառիկ իրավասությունն է, այլ դատարան իրավասու չէ քննել նման գործեր, ինչպես նաև մասնագիտացված դատարանն իրավասու չէ քննել այլ դատարանի

իրավասությանը վերապահված գործեր: Նույն կերպ, մասնագիտացված դատարանի դատավորը, որն օժտված է արդարադատություն իրականացնելու իրավասությամբ, որպես մասնագիտացված դատարանում դատավորի պաշտոն զբաղեցնող անձ կոչված է իրականացնելու արդարադատություն՝ բացառապես իրավունքի այդ կոնկրետ բնագավառում»:

Նույն որոշմամբ Սահմանադրական դատարանն արտահայտել է նաև հետևյալ իրավական դիրքորոշումը, որ՝ «Սահմանադրական դատարանն անհրաժեշտ է համարում ընդգծել, որ մասնագիտացված դատարան ստեղծելու՝ սահմանադրական նորմի տված հնարավորության իմաստը ոչ թե գործերի մեխանիկական բաժանումն է տարբեր դատարանների միջև, այլ դատական պաշտպանության իրավունքի արդյունավետ իրացումն ապահովող համակարգի ստեղծումն է, որտեղ գործերի բաշխումը տարբեր իրավասությամբ օժտված դատարանների միջև կիրականացվի դատական պաշտպանության իրավունքի արդյունավետ իրականացման տեսանկյունից արդարացված չափանիշներով, որի պայմաններում իրավասու դատարաններն իրենց մասնագիտական որակավորմամբ ի վիճակի կլինեն իրականացնել արդյունավետ մասնագիտական արդարադատություն»:

Սահմանադրական դատարանն իր վերոնշյալ իրավական դիրքորոշումներով բացահայտել է մասնագիտացված դատարանի բնույթը, գործերի բաշխման արդյունավետ իրականացման իրավական համակարգի առանձնահատկությունը՝ արդյունքում ձևավորելով մասնագիտացված դատարանի դատավորների կողմից արդարադատության իրականացման մեխանիզմը:

2. Միաժամանակ անհրաժեշտ է նկատել, որ Եվրոպական դատավորների խորհրդատվական խորհուրդը, «Դատավորների մասնագիտացման մասին» թիվ 15 (2012) կարծիքում անդրադառնալով դատավորների մասնագիտացման հիմնախնդրին, «նեղ մասնագետ դատավոր» է դիտարկել այն դատավորին, որը «... զբաղվում է իրավունքի սահմանափակ ոլորտներով (օրինակ՝ քրեական իրավունք, հարկային իրավունք, ընտանեկան իրավունք, տնտեսական և ֆինանսական իրավունք, մտավոր սեփականության իրավունք, մրցակցային իրավունք),

և որը զբաղվում է որոշակի ոլորտներում հատուկ փաստական հանգամանքներին վերաբերող գործերով (օրինակ՝ սոցիալական, տնտեսական կամ ընտանեկան իրավունքի ոլորտների գործերով)» (կետ 5):

Այսինքն՝ Եվրոպական դատավորների խորհրդատվական խորհուրդը դատավորների մասնագիտացումը հնարավոր է համարում բացառապես ըստ ոլորտների (քրեական իրավունք, հարկային իրավունք և այլն), այն դեպքում, երբ վիճարկվող օրենքների կարգավորումներով դատավորների մասնագիտացումը կատարվում է ոչ թե ըստ ոլորտային առանձնահատկությունների, այլ ըստ առանձին ինստիտուտների:

Ավելին, Եվրոպական դատավորների խորհրդատվական խորհուրդը նույն՝ թիվ 15 (2012) կարծիքի շրջանակում մտահոգություն է արտահայտել «նեղ մասնագետ դատավորների» վերաբերյալ՝ նշելով. «... մասնագիտացման հիմնական վտանգն այն է, որ նեղ մասնագետ դատավորները կարող են տարանջատվել դատական ընդհանուր համակարգից» (կետ 14), և «Դատավորները, որոնք նեղ մասնագիտացման հետևանքով ընդունում են միևնույն տեսակի հարցերի առնչությամբ որոշումներ, կարող են հակված լինել վերարտադրելու նախկին որոշումները, ինչը կարող է խոչընդոտ հանդիսանալ հասարակության պահանջներին համապատասխան նախադեպի զարգացմանը: Այդ վտանգն առկա է նաև, երբ որոշակի ոլորտում որոշումները մշտապես ընդունվում են դատավորների միևնույն խմբի կողմից» (կետ 15):

Միաժամանակ, Եվրոպական դատավորների խորհրդատվական խորհուրդը նաև արձանագրել է. «Չափազանց նեղ մասնագիտացված դատարան հիմնելը կարող է առանձնացնել դատավորներին դատական համակարգի մնացած կազմից կամ կարող է նման տպավորություն ստեղծել: Նման դատավորները կարող են ենթարկվել դատավարության մասնակից կողմերի, նույն հետաքրքրություններով միավորված մարդկանց խմբերի և պետական այլ ուժերի կողմից ճնշումների» (կետ 19):

Եվ ներկայացված հիմնավորումների համատեքստում Եվրոպական դատավորների խորհրդատվական խորհուրդը, նման դատարաններ հիմնելու կապակցությամբ շարունակելով արտահայտել իր առարկությունները, արձանագրել

է. «Նեղ մասնագետ դատավորներից իրավական հատուկ ոլորտների բարդ և առանձնահատուկ պահանջների բավարարում պահանջելն այլ խնդիր է և տարբերվում է հատուկ, ժամանակավոր (ad hoc) և բացառիկ իրավասությունների դատարաններ հիմնելուց, որոնց պահանջն առաջանում է կոնկրետ կամ հատուկ հանգամանքներում: Նման դատարանները պարունակում են պոտենցիալ վտանգ Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածում ամրագրված երաշխիքների առումով» (կետ 37):

Սակայն, Սահմանադրական դատարանն իր՝ 2021 թվականի հունիսի 15-ի ՍԴՈ-1603 որոշման 4.2-րդ կետում կարևորելով միջազգային մի շարք փաստաթղթերից բխող մասնագիտացված դատարանների ձևավորման իրավական հնարավորությունը, այդ թվում՝ Եվրոպական դատավորների խորհրդատվական խորհրդի 2012 թվականի թիվ 15 (2012) կարծիքի այն ամրագրումները, որոնց հաշվառմամբ Սահմանադրական դատարանը ՍԴՈ-1603 որոշման մեջ արձանագրել է, որ մասնագիտացված դատարանների ստեղծումը պետք է «... հետապնդի բացառապես դատարանների գործունեության արդյունավետությունը բարձրացնելու, անձանց դատական պաշտպանության և արդար դատաքննության իրավունքների արդյունավետ իրականացումն ապահովելու նպատակներ»:

Ողջ վերոգրյալի հաշվառմամբ՝ կարծում եմ, որ եթե մասնագիտացված դատարանների ձևավորման իրավական հնարավորությունը երաշխավորված է սահմանադրական կարգավորումների համատեքստում, ապա յուրաքանչյուր կոնկրետ դեպքում նման դատարանի ստեղծումը և գործունեության առանձնահատկությունները որքանո՞վ են համապատասխանելու Սահմանադրության 164-րդ հոդվածով ամրագրված դատավորի անկախության և անաչառության սահմանադրական պահանջներին և որքանո՞վ են ծառայելու բուն արդարադատության իրականացմանը:

Այս հարցերի քննարկման համար անհրաժեշտ ենք համարում հստակեցնել, թե որոնք են անկախության և անաչառության գնահատման չափանիշները՝ մասնագիտացված դատարանների ձևավորման կարգի պահանջների համատեքստում:

Այսպես՝ վիճարկվող օրենքների կարգավորումների համատեքստում՝ մինչ-դատական քրեական վարույթի նկատմամբ դատական վերահսկողության գործեր

և օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումներ իրականացնելու մասին միջնորդությունների վերաբերյալ գործեր քննող դատավորների անկախության գնահատման չափանիշների շրջանակում անհրաժեշտ է անդրադառնալ դատավորների թեկնածուների հավակնորդների որակավորման ստուգման նպատակով անցկացվող քննության, իրականացվող ուսումնառության ընդհանուր կարգին, որով առաջարկվող կարգավորումները նախատեսում են ՀՀ դատական օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի 5-րդ մասով նախատեսված կարգից էականորեն տարբերվող պայմաններ: Նույնը վերաբերում է ուսումնառության և փորձաշրջանի համար հատկացվող ժամանակահատվածի վերաբերյալ առկա տարբեր ժամկետներին: Այս առումով կարծում եմ, որ մինչդատական քրեական վարույթի նկատմամբ դատական վերահսկողության գործեր և օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումներ իրականացնելու մասին միջնորդություններ քննող դատավորների թեկնածուների հավակնորդների համար պարզեցված ընթացակարգ նախատեսելը, այդ թվում՝ Արդարադատության ակադեմիայում ուսումնառության ընդհանուր կարգից բացառություն կատարելը, որևէ իրավաչափ նպատակ չի հետապնդում, ընդհակառակը կասկածի տակ է դրվում Հայաստանի Հանրապետությունում դատավորին ներկայացվող մասնագիտական և անձնական որակների ընդհանուր չափորոշիչներին համապատասխանող դատավոր ընտրելու հնարավորությունը և նպատակը:

Եթե օրենսդրական նախաձեռնության հեղինակի կողմից վիճարկվող օրենքների կարգավորումների վերաբերյալ բերված հիմնավորումներով նպատակ է հետապնդվել թեթևացնելու քրեական մասնագիտացման դատավորների գերձանրաբեռնվածությունը և ապահովելու մինչդատական քրեական վարույթի նկատմամբ դատական վերահսկողության և օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումներ իրականացնելու գործերի քննության արդյունավետությունը, այդ թվում լրացուցիչ հաստիքների ավելացման միջոցով, ապա հարց է առաջանում՝ ինչպես են վիճարկվող իրավակարգավորումները ծառայելու գերձանրաբեռնվածության թեթևացմանն ու մինչդատական քրեական վարույթի և օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումների գործերով առավել արդյունավետ և մասնագիտացված քննության իրականացմանը, եթե մարզերում այդ գործերը քննող

դատավորները կրկին ունենալու են նույն ծանրաբեռնվածությունը, և առհասարակ անորոշ է դառնում օրենսդրական նման կարգավորման նպատակը:

Կամ, ինչպես պարզ է դառնում վիճարկվող օրենքների կարգավորումների բովանդակությունից, օրենսդիրը նպատակ է հետապնդում մինչդատական քրեական վարույթի և օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումների գործերը քննող դատավորների գիտելիքներն ստուգել առավելապես այդ ոլորտին վերաբերող խնդիրների լուծումների միջոցով, քանի որ նրանք իրենց գործունեությունն իրականացնելու են հենց այդ ոլորտում, սակայն, այդ պարագայում որքանով է նշված նպատակը համարվում իրագործելի և արդյունավետ մարզի դատավորների նկատմամբ, որոնք բացի մինչդատական քրեական վարույթի գործերից քննելու են նաև ընդհանուր բնույթի գործեր:

3. Օրենսդիրը, մի կողմից, կոնկրետ մասնագիտացման դատավորների համար նախատեսել է հատուկ կարգավորումներ, այդ թվում՝ կրճատելով նրանց ուսումնառության ժամկետը՝ մարզերի դատավորներին վերապահելով քննել նաև ընդհանուր բնույթի քրեական գործեր, և ի տարբերություն քրեական մասնագիտացման կամ ընդհանուր բնույթի դատավորների՝ մասնագիտացված դատավորներին անուղղակիորեն դարձրել է պակաս պատրաստվածության դատավորներ: Բայց, մյուս կողմից, նախատեսել է այդ դատավորների առաջին համալրման հատուկ ընթացակարգ՝ առանց հիմնավորելու այդ մոտեցման նպատակն ու պատճառաբանությունը: Այսինքն՝ մի դեպքում մասնագիտացման դատավորների համար բերվում են հիմնավորումներ՝ վերջիններիս նկատմամբ առանձնահատուկ մոտեցում ցուցաբերելու պատճառաբանությամբ, իսկ մեկ այլ դեպքում՝ նախատեսվում առանձնահատուկ ընթացակարգ բացառապես այդ դատավորների առաջին համալրման դեպքում, և արդյունքում՝ վիճարկվող իրավակարգավորումների շրջանակներում ակներև է դառնում հակասության առկայությունը:

Կարծում եմ՝ նման մոտեցումը չի ապահովելու ոլորտի արդյունավետությունը, այլ ընդհակառակը՝ նսեմացնելու է ոչ մասնագիտացված դատավորների տեղն ու դերը դատական համակարգում և կարող է խոչընդոտ հանդիսանալ ոչ մասնագիտացված դատավորների թեկնածուների ընտրության առումով՝ լայն

պրոֆիլի դատավորի պաշտոնին հավակնող թեկնածուի նկատմամբ մասնագիտացված դատավորի պաշտոնն ավելի գրավիչ լինելու հիմնավորմամբ:

Ավելին, գնահատելով մինչդատական վարույթի նկատմամբ դատական վերահսկողության գործեր և օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումներ իրականացնելու մասին միջնորդություններ քննող դատավորների թեկնածուների հավակնորդների որակավորման գրավոր քննության և ուսումնառության տարբերությունն ընդհանուր կարգից՝ այն անմիջականորեն ներգործելու է արդարադատության արդյունավետության և որակի վրա: Արդյունքում նույնաման գործերի քննությունը վստահված է լինելու տարբեր մասնագիտական ունակություններ ունեցող դատավորներին, հատկապես հաշվի առնելով, որ վիճարկվող օրենքների կարգավորումների ուժով բացառապես մեկ անգամ և պարզ ընթացակարգով է անցկացվելու որակավորման գրավոր քննությունն ու ուսումնառությունը:

Ներկայացված հիմնավորման շրջանակում անհրաժեշտ է նշել, որ Եվրոպական դատավորների խորհրդատվական խորհրդի 2012 թվականի թիվ 15 (2012) կարծիքում ևս անդրադառնալով մասնագիտացում ունեցող դատավորների կարգավիճակին՝ արձանագրվել է. «Ուղղորդող սկզբունքը պետք է լինի այն, որ նեղ մասնագիտացում ունեցող դատավորները իրենց կարգավիճակի առնչությամբ պետք է արժանանան նույն վերաբերմունքին, ինչպես լայն պրոֆիլի դատավորները: Դատավորների նշանակումը, պաշտոնավարությունը, առաջխաղացումը, անփոփոխելիությունը և կարգապահական հարցերը կարգավորող օրենքները և կանոնները, ուստի, պետք է լինեն նույնը նեղ մասնագիտացում ունեցող և լայն պրոֆիլի դատավորների համար» (կետ 53):

Նշվածը ևս հաստատում է, որ նեղ մասնագիտացման դատավորների թեկնածուների ընտրությունը՝ որպես դատավորների նշանակման գործընթացի նախնական փուլ, ևս պետք է իրականացվի այն նույն սկզբունքներով, ինչպիսիք կիրառելի են ընդհանուր իրավասության դատարանի դատավորների համար:

Վերոգրյալի հաշվառմամբ, կարծում եմ, որ մինչդատական քրեական վարույթի նկատմամբ դատական վերահսկողության գործեր և օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումներ իրականացնելու մասին միջնորդություններ քննող դա-

տավորների թեկնածուների հավակնորդների որակավորման գրավոր քննության, Արդարադատության ակադեմիայում ուսումնառության առանձնահատկությունները՝ համակցված այն դրույթի հետ, որ թափուր հաստիքների համալրման այդ առանձնահատուկ կարգը վերաբերում է տվյալ մասնագիտացման առանձին դատավորների միայն առաջին համալրմանը, խնդրահարույց է Սահմանադրության 61-րդ հոդվածով երաշխավորված՝ արդյունավետ դատական պաշտպանության իրավունքի և Սահմանադրության 63-րդ հոդվածով նախատեսված՝ անկախ և անաչառ դատարանի կողմից իր գործի արդարացի, հրապարակային և ողջամիտ ժամկետում քննության իրավունքի երաշխավորման տեսանկյունից:

Նույնը վերաբերում է անաչառ դատարանի առջև արդար դատաքննության իրավունքի արդյունավետ իրականացման խնդրին՝ հաշվի առնելով նաև Սահմանադրական դատարանի 2019 թվականի նոյեմբերի 15-ի ՍԴՈ-1488 որոշման մեջ արտահայտված իրավական հետևյալ դիրքորոշումը, ըստ որի՝ «Ինչ վերաբերում է «անկողմնակալության» հարցին, ապա այս պահանջի մասով գոյություն ունի երկու ասպեկտ: Նախ՝ դատարանը պետք է սուբյեկտիվորեն ազատ լինի անձնական նախապաշարմունքից կամ կանխակալությունից: Երկրորդ՝ այն պետք է նաև օբյեկտիվորեն անկողմնակալ լինի, այն է՝ պետք է ապահովի բավարար երաշխիքներ՝ բացառելու ցանկացած օրինաչափ կասկած այդ առումով»:

4. Վիճարկվող օրենքների հիմնական և եզրափակիչ մասերի ու անցումային կարգավորումների համակարգային վերլուծությունից հետևում է, որ դրանք կամ կրկնորդում են ՀՀ դատական օրենսգրքի գործող կարգավորումները, կամ անուղղակիորեն հակասության մեջ են վերջիններիս հետ:

Այսպես՝ ՀՀ դատական օրենսգրքի 21-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ Բարձրագույն դատական խորհուրդը քաղաքացիական և քրեական մասնագիտացման դատավորներից կարող է ընտրել դատավորներ, որոնք, ի լրումն համապատասխան մասնագիտացման գործերի, քննում են առանձին տեսակի (անչափահասների, Հայաստանի Հանրապետություն անօրինական տեղափոխված և անօրինական պահվող երեխաների վերադարձի, ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման և այլն) գործեր:

Վերոնշյալ կարգավորման համատեքստում, կարծում եմ, որ մինչդատական քրեական վարույթի նկատմամբ դատական վերահսկողության գործեր և օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումներ իրականացնելու մասին միջնորդություններ քննող դատավորներ ընտրելու վերաբերյալ հարցերն արդեն իսկ իրենց կարգավորումն ունեն:

Կամ մինչդատական քրեական վարույթի նկատմամբ դատական վերահսկողության գործեր և օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումներ իրականացնելու մասին միջնորդություններ քննող դատավորների թվակազմի ավելացման հարցը ՀՀ դատական օրենսգրքի 23-րդ և 28-րդ հոդվածների շրջանակում արդեն իսկ կարգավորված է նույն օրենսգրքի 89-րդ հոդվածի 1-ին մասի 24-րդ կետի պահանջներին համապատասխան՝ Բարձրագույն դատական խորհրդին վերապահված նույնաբովանդակ լիազորության իրականացման տեսանկյունից, այն է՝ Բարձրագույն դատական խորհուրդը Կառավարության համաձայնությամբ ավելացնում է առանձին դատարանների դատավորների թվակազմը, կրճատում է իր կողմից ավելացված դատավորների թվակազմը:

Իսկ «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» սահմանադրական օրենքի 27-րդ մասի կարգավորումն ուղղակի կրկնորդում է ՀՀ դատական օրենսգրքի 21-րդ հոդվածի 3-րդ մասին միայն այն տարբերությամբ, որ օրենսդիրն ուղղորդում է Բարձրագույն դատական խորհրդին կատարելու արդեն իսկ վերջինիս՝ նույն օրենսգրքով վերապահված լիազորությունը:

Բացի դրանից, «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» սահմանադրական օրենքի 10-րդ հոդվածի 26-րդ մասի կարգավորումներից հետևում է, որ նշված օրենքի ընդունմամբ պայմանավորված Բարձրագույն դատական խորհուրդը պետք է վերանայի իր՝ նախկինում ընդունված որոշումները, ինչը չի բխում Սահմանադրության 5-րդ հոդվածով սահմանված օրինականության սկզբունքի տրամաբանությունից և այլն:

Ամփոփելով՝ կարծում եմ, որ Հանրապետության նախագահի դիմումի հիման վրա՝ Ազգային ժողովի կողմից 2021 թվականի փետրվարի 3-ին

ընդունված՝ «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» սահմանադրական օրենքը և «Արդարադատության ակադեմիայի մասին» օրենքում լրացում և փոփոխություն կատարելու մասին» օրենքը խնդրահարույց են Սահմանադրության 5, 61, 63 և 164-րդ հոդվածներին համապատասխանության տեսանկյունից:

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ
ԴԱՏԱՎՈՐ

Ա. ԽԱԶԱՏՐՅԱՆ